

RASKUSTE KÄSITSI TEISALDAMISE SIHTKONTOLL

Lääne Inspeksioon 2014

Põhjused sihtkontrolli läbiviimiseks

Sotsiaalministri 27.01.2001. a määrust nr 26 "Raskuste käsitsi teisaldamise töötervishoiu ja tööohutuse nõuded" kohaldatakse raskete, massiga 5 kg ja enam esemete käsitsi teisaldamisele töökohas, eesmärgiga vähendada luu- ja lihaskonna ülekoormuse ja seljavigastuse riski.

Seljavalu on Euroopa Liidus peamine tööga seotud tervisekaebus (23,8%) ja uutes liikmesriikides kaebab selle üle märkimisväärselt rohkem töötajaid (38,9%).

Seljavigastused tekivad ebaõigete töövõtete tulemusena, kui teisaldatakse suuri või kogukaid raskusi, valesti tõstmise all on kõige tüüpilisem kumera seljaga tõstmine ja kui ei ole võimalik kasutada abivahendeid.

Raskuste käsitsi teisaldamine võib põhjustada: kuhjuvaid tervisehäireid, mille põhjuseks on pidevast tõstmisest tulenev luu-lihaskonna seisundi järkjärguline ja süvenev halvenemine, näiteks alaseljavalu; ägedaid traumasid, näiteks õnnetustes tekkinud haavad või luumurrud.

Sihtkontrolli läbiviimise aeg ja maht

Raskuste käsitsi teisaldamise sihtkontroll viidi läbi 2014. aasta veebruarist kuni juuli keskpaigani. Tööinspektor, Janika Rõõmus, kes sihtkontrolli koostas ja läbi viis, valis ettevõtted, kus eeldatavasti toimub raskuste teisaldamist tavapärasest enam. Kontrollimine ei olnud piiritletud tegevusaladega ning kontrolliti 10 ettevõtet, kes kõik asusid Pärnu piirkonnas. Valdavaks tegevusalaks on kauplused (80%), kus töötajate arv jäi vahemikku 8 kuni 55.

Sihtkontrolli läbiviimise üldine kirjeldus

Raskuste käsitsi teisaldamise sihtkontrolli käigus selgitati, kas tööandja on hinnanud raskuste käsitsi teisaldamise terviseriski kõigil raskuste teisaldamisega seotud ametikohtadel, kas töötajad on enne tööle lubamist juhendatud raskuste teisaldamine tehniliste abivahendite õigest kasutamisest, kas töötajad on saanud väljaõppe õigete töövõtete kasutamise kohta, kas töötajatele on korraldatud tervisekontroll ning millised abinõud on tööandja poolt rakendatud terviseriski vältimiseks või vähendamiseks.

Sihtkontrolli tulemused

Kontrollitud tööandjatest 80% on hinnanud raskuste käsitsi teisaldamise terviseriski ja töötajaid juhendatakse enne tööle lubamist töökohal, kus tema tööülesannete hulka kuulub raskuste teisaldamine tehniliste abivahendite õigest kasutamisest. Kui raskuste käsitsi teisaldamise

juhend on tööandjal koostatud ja kinnitatud, siis 70% juhtudest tutvustatakse seda ka töötajatele, kelle igapäevaste tööülesannete hulka teisaldustöö ei kuulu.

Mure koht on aga väljaõpe õigete töövõtete kasutamise kohta. Selgub, et tihtipeale info õigetest töövõtetest ja tõstetehnikatest raskuste käsitsi teisaldamise kohta juhenditest puudub täielikult, on liiga üldsõnaline või info edastamine toimub suuliselt.

Üks tööandja ei olnud töötajaid suunanud nõuetekohaselt tervisekontrolli, kuigi terviseriski hinne määruse lisas toodud juhendi alusel oli suurem kui 10 ja kolmel tööandjal oli terviseriski hinne väiksem ning töötajaid ei ole vaja suunata tervisekontrolli. Pärast ettevõtte kontrolli muutis üks tööandja töökorraldust selliselt, et raskuste käsitsi teisaldamine muutus töötajatele lihtsamaks – muretseti juurde abivahendeid, vähendati raskuse massi ja teisaldamise aega.

Kontrollitavate ettevõtete tegevusest tulenev töökorraldus on selline, et 80% juhtudel ei ole võimalik tööprotsessist tingituna vähendada raskuse massi. Ühel juhul oli raskuse massi võimalik vähendada, kuid seda ei ole tehtud. Sisekliima oli 90% juhtudel teisaldustööks sobiv, ventilatsioon, valgustus, vaba ruumi olemasolu töötamiskohal ja liikumisteedel oli inspektori hinnangul piisav igas hinnatud töökohas.

Kaks tööandjat oli võimaldanud lisapuhkepause ja 80% juhtudel ei olnud vajalik lisapuhkepause rakendada.

Töö oli korraldatud 80% juhtudel selliselt, et töötaja saab teisaldustööd vaheldada füüsiliselt mittekoormavate tööülesannete täitmisega ja 20% juhtudel ei olnud see võimalik.

Teisaldustööga võimaliku kaasneva vigastusohu korral on pooled tööandjad väljastanud töötajale isikukaitsevahendid ja pooltel juhtudel ei ole isikukaitsevahendid vajalikud.

Sihtkontrolli käigus on avastatud kokku 14 rikkumist, millest 3 märgiti ettekirjutuses. Ühel juhul määrati tööandjale sunnirahad, sest ei kõrvaldatud rikkumisi õigeaegselt.

Järeldused ja ettepanekud

Ära hoidmaks töötajate igasugust haigestumist (kutsehaigestumised, töövõimetused, tööst põhjustatud haigestumised, tööõnnetused jne) peavad tööandjad rohkem tähelepanu pöörama töötajate teadlikkuse tõstmisele ergonoomilistest teguritest ning õpetada neid märkama ja vältima kahjulikke töötingimusi. Ohutusjuhendid peaksid sisaldama konkreetset infot õigete töövõtete ja tõstetehnika kasutamise kohta. Lisaks tuleb teha töötajatele selgeks, miks on vaja pöörata tähelepanu ennetusele ning mis võib juhtuda, kui seda ei tehta. Ainult nii teavad töötajad edaspidi oma tervist ise hoida! Aeg-ajalt kontrollida töötajate teadlikkust õigete töövõtete kohta.

Füüsilise ülekoormuse korral tuleb töötajate töökorraldust kindlasti muuta ja töökoht ergonoomiliselt ümber kujundada.

Terviseriske aitavad vältida või vähendada isikukaitsevahendid; tehnilised abivahendid ja töökorralduslikud abinõud (puhkepausid, teisdustöö kestuse vähendamine, teisdustöö vaheldumine füüsiliselt mittekoormavate tööülesannetega jms). Töö tegemiseks peab olema piisavalt ruumi, töökoht hästi valgustatud ning põrand tasane ja mitte libe.

Lisa 1

Raskuste käsitsi teisaldamise sihtkontrolli tulemused

KÜSIMUS	Jah	Ei	Pole kohaldatav
Tööandja on hinnanud raskuste käsitsi teisaldamise terviseriski kõigil raskuste teisaldamisega seotud ametikohtadel?	8	2	
Töötajat juhendatakse enne tööle lubamist töökohal, kus tema tööülesannete hulka kuulub raskuste teisaldamine tehniliste abivahendite õigest kasutamisest?	8	1	1
Töötaja saab väljaõppe õigete töövõtete kasutamise kohta?	6	4	
Asjakohase juhendamise on saanud ka töötaja, kelle igapäevaste tööülesannete hulka teisdustöö ei kuulu?	7	1	2
Töötajale, kelle terviseriski hinne määruse lisas toodud juhendi alusel on suurem kui 10, korraldatud tervisekontroll?	6	1	3
Töötajad on varustatud sobivate abivahenditega?	9		1
Teisdustava raskuse massi on vähendatud?	1	1	8
Sisekliima on teisdustööks sobiv?	9	1	
Ventilatsioon on teisdustööks piisav?	10		
Valgustus on teisdustööks piisav?	10		
Ohutuks teisdustööks on piisavalt vaba ruumi töötamiskohal?	10		
Ohutuks teisdustööks on piisavalt vaba ruumi liikumisteedel?	10		
Raskuse kandmisteed on lühendatud?			10
Teisdustöö kestust on lühendatud?			10
Ette on nähtud sobivad lisapuhkepausid?	2		8
Töö on korraldatud selliselt, et töötaja saab teisdustööd vaheldada füüsiliselt mittekoormavate tööülesannete täitmisega?	8		2
Teisdustööga võimaliku kaasneva vigastusohu korral antud töötajale isikukaitsevahendid?	5		5